

THƯ VIỆN HÀN LÂM TRONG VAI TRÒ XUẤT BẢN HỌC THUẬT

Một trong những xu hướng mới của dịch vụ thư viện đại học hiện nay đó là hỗ trợ hoạt động nghiên cứu của các trường đại học, thể hiện qua vai trò lưu trữ, chia sẻ dữ liệu nghiên cứu và kết nối các nhà khoa học khác nhau trên thế giới trong cộng đồng học thuật. Đặc biệt trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, xu hướng này gắn liền với hoạt động truyền thông khoa học trong các trường đại học.

Tài liệu “The getting word out: Academic libraries as scholarly publishers” (tạm dịch là: Thư viện hàn lâm trong vai trò xuất bản học thuật) được biên tập bởi Maria Bonn and Mike Furlough, do Hiệp hội thư viện nghiên cứu và các trường đại học, thuộc Hiệp hội Thư viện Hoa Kỳ xuất bản năm 2015. Nội dung gồm 11 chương, nhóm lại trong 3 phần với sự đóng góp của 11 nhóm tác giả khác nhau trình bày về các vấn đề liên quan đến vai trò của thư viện đại học như là một nhà xuất bản.

Phần 1: Tại sao thư viện xuất bản?

Nội dung phần 1 phân tích nhiệm vụ, chức năng của trường đại học, thư viện đại học và nhà xuất bản trong hoạt động truyền thông khoa học. Trong đó, trường đại học không chỉ là nơi cung cấp kiến thức cho người học, mà còn là nơi các nhà khoa học, người học sử dụng và sáng tạo tri thức mới. Quá trình sáng tạo này tạo ra những sản phẩm khoa học, có giá trị học thuật đòi hỏi phải được chia sẻ, công bố và lưu trữ, bảo quản ở những hệ thống thông tin đáng tin cậy, bao gồm thư viện đại học. Nhiều thư viện cũng đang xây dựng các dịch vụ đáp ứng nhu cầu xuất bản của các nhà khoa học, người học trong phạm vi nhà trường như tạp chí, chuyên khảo dành cho các loại tài liệu xám. Để có thể có sự kết nối giữa trường đại học - thư viện đại học - nhà xuất bản, nhóm tác giả đã đề xuất mô hình phối hợp giữa nhà xuất bản và thư viện đại học trong xuất bản tài liệu in và mô hình kinh doanh số, trong đó, thông tin, sản phẩm khoa học trở thành một loại hàng hoá đặc biệt.

Phần 2: Hoạt động xuất bản của thư viện như thế nào?

Hướng đến mô hình xuất bản khoa

học - hợp nhất kỹ năng của nhà xuất bản và kỹ năng của các thư viện đại học; từ phối hợp cho đến hợp nhất nhà xuất bản đại học và các thư viện đại học; và kinh nghiệm về việc thoả thuận xuất bản của trường đại học Michigan, cho đến mô hình thư viện đại học là một nhà xuất bản - đó là những nội dung chính được đề cập trong phần 2 của cuốn sách. Đặc biệt, bàn ở góc độ của những nhà giáo dục trong hoạt động giảng dạy chuyên ngành thông tin - thư viện, các tác giả cũng đề xuất giảng dạy dịch vụ xuất bản trong thư viện đại học cỡ nhỏ từ kinh nghiệm triển khai giảng dạy tại một số thư viện đại học và cao đẳng ở Mỹ.

Phần 3: Thư viện xuất bản gì?

Trong hoạt động xuất bản của thư viện đại học, nguồn học liệu giáo dục là những loại hình tài liệu chính được xuất bản tại các trường đại học. Trong đó, vai trò của đội ngũ cán bộ giảng dạy và người học cũng thể hiện là những người sáng tạo nên những sản phẩm khoa học có giá trị. Họ không chỉ là những người dùng tin sử dụng nguồn lực thông tin sẵn có của thư viện, mà họ còn là những người sáng tạo nên nội dung thông tin xuất bản. Các nhóm tác giả đã phân tích chi tiết những điểm nổi bật này trong phần 3 của cuốn sách. Ngoài ra, các tác giả cũng đã nhấn mạnh đến một số vấn đề liên quan đến việc phát triển dịch vụ chọn lọc và biên tập dữ liệu trong thư viện đại học và xuất bản dữ liệu khoa học.

Có thể nói, khi thư viện đại học là những nhà xuất bản thì nhiệm vụ của thư viện đại học không chỉ cung cấp cho người dùng tin khả năng truy cập thông tin trong phạm vi trường đại học mà còn hỗ trợ hoạt động truyền thông học thuật vượt ra ngoài phạm vi các trường đại học và kết nối với cộng đồng khoa học trên thế giới.

Tài liệu được chia sẻ miễn phí trên website:

http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/digital/9780838986981_getting_OA.pdf

Bùi Hà Phương